

PEST, II. félév.

31. szám.

Auguszt 3. 1871.

Megjelenik e lap minden héten egyszer, esütörtökön. Az előfizetési pénzeket, valamint a lapba szánt kéziratokat a Sz.-Istv.-Társ. igazgatóságához kérjük intézteni.	Előfizetési ár: helyben félévre 1 frt 31 kr., egész évre 2 frt 62 kr.; vidékre fél-évre 1 frt 70 kr., egész évre 3 frt 40 kr.	A pályázatok beiktatásáért tíz sorig minden egyszeri fölvetelért 1 frt. 10 soron fölül, egyszeri közlésért 2 f., ha többször közöltetik, 1 f., 50 kr. számítatik
---	---	--

A római pápa csalatkozhatlansága.

(Folytatás.)

II.

„Te vagy Krisztus, az élő Isten Fia.“
 „Te vagy Péter.“ (Máté 16.)

Sz. Máté evangelioma 16. fejezetében, 16—20 verseiben a következőket olvassuk: Az Ur e kérdésére: „Ti Kinek tartatok engem?“ Simon Péter felelé: „Te vagy Krisztus, az élő Isten Fia.“ Jézus felevén, mondá neki: „Boldog vagy Simon, Jónás fia! mert a test és vér nem jelentette ezt ki neked, hanem Atyám, ki mennyekben vagyom. „Én is mondom neked, hogy te Péter vagy, és e köszálon fogom építeni anyaszentegyházamat, és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta. És neked adom a mennyek országa kulcsait.“ A ki e szavakat figyelmesen elolvassa, mindenek előtt be kell látnia, hogy azok nem egyedül Péterre, hanem utódaira is vonatkoznak. Mert az Ur nyiltan látható alapról szól, melyet maga, u. m. a láthatatlan alap helyett Péterben fog az ő látható folyton élő anyaszentegyházának adni. Látható épületnek látható alapra van szüksége: ugy szintén folyton álló épület folyton fönnálló alapot tételez föl. Minthogy tehát az Ur szavai szerint egyháza látható és folyton fönnálló, és Péter annak alapja, kell, hogy Péter utódjaiban folyton éljen, és halála után ezen utódoknak kell az egyház látható alapjainak lenniök. Valamint az Ur ezen szavakkal: „Én veletek vagyok világ végezetéig“, isteni segítségét nem csak az apostoloknak, hanem azok utódainak is ígérte, ugy a következő szavakban: „Te Péter vagy, és e köszálon fogom építeni anyaszentegyházamat“, Pétert és utódait mintegy egy személyben foglalta össze, s azokat állandó egyházának állandó alapjává tette.

Ha az Ur e szavairól elmélkedünk, ugy fogjuk találni, hogy azokban Péternek és utódainak egyé-

teljhatalmak mellett a csalatkozhatlanság adománya is meg van adva. Péternek ezen ünnepeyes nyilatkozata után: „Te vagy Krisztus, az élő Isten Fia“, az Ur Pétert először boldognak mondja, mert nem emberi belátás, hanem a mennyei Atya fölvilágosítása birta őt ezen nyilatkozatra. Azután az Ur, meg akarván Pétert e nyilatkozatáért jutalmazni, így folytatja: „Én mondom neked, hogy te Péter vagy, és e köszálon fogom építeni anyaszentegyházamat, és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta.“ Ezen szavak helyes megértésére először vissza kell emlékeznünk, hogy Jézust azok, kik benne hittek, Krisztusnak vagy Messiásnak, azaz fölkenntek nevezték, mi által őt a megígért Megváltónak és Isten Fiának elismerték. Szintügy Péter is, kit azelőtt Simonnak hívtak, miután őt az Ur apostolságra meghívta, Péter vagy Kephas, azaz, köszál melléknevet nyert. Jézus tehát feleletében biztosította Pétert, hogy valamint ő maga teljes joggal Messiásnak, fölkenntek, Isten Fiának nevezetik, mivel ő valóban az Ur föl-kentje, Isten fia, ugy Simon Pétert is joggal nevezi Kephasnak, köszálnak, mivel ő valóban köszál, ama sziklaerős alap, melyre anyaszentegyházát fogja építeni, melyen a pokol kapui, az alvilág egész hatalma soha diadalmaskodni nem fognak. Péter tehát az Ur elpusztíthatatlan házának, Krisztus Jézus egyházának sziklaerős alapja. Ha pedig elpusztíthatatlan a ház, ugy szintén szükségkép elpusztíthatatlan az alap is, melyen a ház áll, mert az alap ingadozása maga után vonja a ház ingadozását, az alap összeomlását követi a ház összeomlása. Ha tehát az Ur Pétert legyőzhetetlen háza alapjává teszi, akkor őt magát is legyőzhetlenné tette. De valamint az egyház legyőzhetlensége egyszersmind annak tanaira is vonatkozik és azt az igazság csalha-

atlan tanítójává teszi; úgy vonatkozik egyszersmind Péter, az egyház alapja legyőzhetlenségére, annak tanítói hatalmára, és őt minden hívők családhozhatlan tanítójává teszi.

Ezt Wiseman, ki Angliának nagynevű érseke volt, így bizonyítja be: „A mi Üdvözítőnk nem csak azt mondja, hogy Péter kőszál, melyen az ő anyaszentegyházát építeni fogja, hanem azt is mondja, hogy anyaszentegyháza ezen alap folytán legyőzhetlen, rendíthetetlen lesz. „E kőszálon fogom építeni anyaszentegyházamat — és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta.“

Ezen szavak világosan azt fejezik ki, hogy az anyaszentegyház annak folytán, hogy Péterre, a kőszálra van építve, soha el nem múlik, mert az erős alap és erős épület közti összeköttetés oly szoros és természetes, hogy a nyelvszokás kényszerít bennünket, miszerint e kettőt szükségkép együtt gondoljuk. Mint-hogy tehát Isten anyaszentegyházának szent Péterre, mint kőszálra kell alapíttatnia, és egyszersmind az is mondatik, hogy semmiféle ellenséges hatalom nem fog rajta erőt venni, méltán következtetjük, hogy az egyháznak a mulandóság elleni biztosítása a mondott módoni alapításnak következménye.

Még találóbbak egy újabbkori tudósok szavai: „Az alappal összeomlik a ház is; ha ez nem dől le, amaz sem omlik össze, mert a ház szilárdságát az alap-tól nyeri, és nem megfordítva. A pápa az anyaszentegyház feje, hogy mint fő, annak élén álljon, s azt, mint alapot, hordozza; de ha hitbéli határozataiban tévedhetne, és hogyha e határozatokat a többi egyház megváltoztathatná, akkor az alap az épület által nyerné szilárdságát, és nem az épület az alap által.“

Az Ur tovább így folytatja: Neked adom a mennyek országa kulcsait.“ Ezen szavakban is befoglaltatik az egyház fejének családhozhatatlansága. Krisztus az ő anyaszentegyházát most „mennyországnak“ nevezi; és minthogy egyházát házhoz hasonlította, Péternek e házhoz, a mennyországhoz átadja a kulcsokat. Hogy a kulcsok a legfőbb, korlátlan hatalmat jelentik, legvilágosabban kitűnik a Jelenések szavaiból (1, 18.), hol az Ur önmagáról mondja: „Halott voltam, és ime, élek örökön-örökké, és nálam vannak a halál és pokol kulcsai“, vagyis korlátlan hatalmam van a halál és pokol fölött. Midőn tehát az Ur Péternek átadja a mennyország kulcsait, őt az egyház legfőbb urává teszi.

Meg kell itt gondolnunk, hogy Jézus Krisztus egyháza a kegyelem és igazság országa, és Krisztus azért jött a világra, hogy az igazságról tanúságot tegyen. Krisztus tehát átadván Péternek egyháza kulcsait, legfőbb és teljes hatalmat adott neki az igazságnak az egyházban letett kinevei fölött; a legfőbb és teljes hatalmat adta neki az igazság fölismerésére és kihirdetésére; az igazság legfőbb és teljes tanítói hatalmát adta neki, vagyis családhozhatlan tanítói hivatalt ruházott rá, mert az igazság országában a teljes legfőbb tanítói hivatal nem lehet más, mint családhozhatlan; oly tanítói hivatal, mely a tévedés lehetőségének van kitéve, az Ur tanítása fölött támadó kérdésekben végérvényesen nem határozhatna.

Ha tehát az Ur ezen, minden egyszerűségök mellett is főnséges szavakban Péternek és utódainak, mint az egyház alapjainak és fejének, legfőbb apostoli tisztók gyakorlatában a családhozhatatlanság adományát adta, egyszersmind világossá lesz azon melléknév jelentősége, melylyel az Ur Pétert Simon-, Jónás fiának nevezi. „Jónás“ kaldaei nyelven, melyen az Ur beszélt, „galambot“ jelent. A hallgatók, kik a kaldaei nyelvet értették, e szó kettős értelmét könnyen fölfoghatták. Minden olvasó meg fogja engedni, hogy az Ur fölösleges szót nem mondott, tehát midőn Simont „Jónás fiának“ is nevezte, ezzel különös czélja volt. E czél nem lehetett az, hogy őt a másik „Simon“ apostoltól megkülönböztesse, mert hiszen Krisztus Péterrel színről-színre beszélt, s mindenki tudta, hogy kihez szól. Az Ur tehát e szót annak jelentősége miatt használta, jelentősége pedig ez: „galamb fia“, s ezzel előkészíteni akarta őt arra, a mit azután mondandó volt. S valóban az Ur azon tisztre nézve, melyet rá akart ruházni, nem adhatott neki találóbb melléknevet, mint a mely őt a Gondviselés intézkedése által már születésénél fogva megillette, t. i. „Jónás fia“, mi egyszersmind annyit is jelent, mint „galamb fia.“ A „fiu“ szónak kaldaei nyelven összetételénél fogva többféle jelentősége van: jelent ápolásra fogadott gyermeket, barátot, részvevőt, hivat sat. — Simon Péter tehát és utódai „galamb fiának“ neveztetnek, mivel apostoli tisztóságok által a Szentlélek különös oltalma alatt állanak.

Továbbá Lukács evangelistánál (22. 31, 32.) olvassuk: „Simon, Simon! ime a sátán megkivánt titeket, hogy megrostáljon, mint a búzát; én pedig könyörögtem érted, hogy el ne fogyatkozzék a te hited; és te egykoron megtérvén, erősítsd meg atyádfiait.“

Az Ur e szavakban először is biztosítja Pétert, miszerint különösen imádkozott érte, hogy meg ne fogyatkozzék az ő hite, és miután eszébe hozta esését és megtérésre intette, átadta neki azon tisztét, hogy a hitben erősítse meg atyjafiait. Tehát Krisztus országában szent Péter és utódainak hite soha sem fogyatkozik meg, s tisztók atyjokfiat is a hitben megerősíteni. Azt állítják némelyek, hogy e szavak egyedül Péterre vonatkoznak, mert Krisztus Pétert megtérésre inti, a mit utódaira nem alkalmazhatni. Azonban az Ur beszédeiben hányszor nem vegyít össze általánost részletekkel? Hasonlítsuk csak össze jövendőléseit Jeruzsálem elpusztulásáról, és meg fogunk erről győződni.

Vége szent János evangelistánál (21. 15—17.) olvassuk: „Midőn megebédelték, mondá Jézus Simon Péternek: „Simon, Jónás fia! szeretsz-e engem jobban ezeknél?“ Mondá neki: „Ugy van, Uram! te tudod, hogy szeretlek téged.“ Mondá neki: „Legeltesd az én bárányaimat.“ Mondá ismét neki: „Simon, Jónás fia! szeretsz-e engem?“ Mondá neki: „Ugy van, Uram! tudod, hogy szeretlek téged.“ Mondá neki: „Legeltesd az én bárányaimat.“ Mondá neki harmadszor: „Simon, Jónás fia! szeretsz-e engem?“ Elszomorodék Péter, hogy harmadszor mondá neki: „Szeretsz-e engem?“ és mondá neki:

„Uram! te mindent tudsz, tetudod, hogy szeretlek téged.“ Mondá neki: „Legeltesd az én juhaimat.“

Ezen szavakkal Jézus, a jó pásztor, mielőtt Atyjához távozott, összes nyájának pásztort adott, ki az ő helytartója legyen, egyszersmind kivétel nélkül egész nyáját kötelezi, hogy őt, mint pásztort, kövesse. S mint-hogy az Ur minden bárányát és juhát Péternek adja át, nem csak azokat, melyek akkor tartoztak hozzá, ha-

nem azokat is, melyek jövőben nyájához fognak tartozni, e szavakkal szent Péterben egyszersmind utódaira is átruházta a nyája fölötti pásztorhivatalt. De ha Péter és utódai Krisztus összes nyájának pásztorai, és azt az Ur szava kötelezi, hogy nekik, mint pásztoroknak, engedelmeskedjék, akkor tisztókben nem tévedhetnek, különben az egész nyáját tévedésbe vezethetnék, és ez köteles volna a tévedést elfogadni.

(Folytatása következik.)

E s t e.

Oh, est! mi szép a napnak
Lenyugvó bibora;
Mi szép a csillagoknak
Derengő mosolya!

Oh, est! van két sugárod:
Nyugvó és eledő,
Egyik halált, a másik
Uj életet hirdető.

Ragyogjatok fölöttem,
Ti kedves csillagok!
S nem lesz miért siratnom
Az elveszett napot.

Oh, mennyivel kevésbbé
Sirassuk életünk,
Hisz érte mindörökké
Tartandót nyerhetünk!

Szulik József.

Rembrandt festész nővére.

— Történeti elbeszélés. —

(Folytatás.)

IV.

Tíz évvel később.

Az ősz, mely a Rajna partjain változékonyságánál fogva azok lakóit a bizalmas kályha-tűzhöz űzi, Van-Swaanenburgot is kiszorította mezei lakából, hol a forró évszakot szokta volt eltölteni. Mielőtt azonban művészetét újból megkezdte s növendékeit beszélgette, mielőtt hozzáfoghatott volna művészi tanulmányainak kiviteléhez, melyeket sétái alkalmával szerzett, midőn a legszebb festői látképeket levázolta; szóval, mielőtt ismét művészetének szentelhetné magát, négy napig kelle várakoznia, mivel három nő jött lakába, hogy azt teljesen rendbe szedje. Ezen négy nap alatt úgy érezte magát házában a jó mester, mintha folyton kimozták volna. De végül a fontos munka be volt fejezve; a tükörfényes butorok helyökön állottak; a szép fényesre mázolt padlat visszatükrözte az alakokat, melyek rajta áthaladtak. Minden rendben volt s a nők tudtára adták a várakozó mesternek, hogy közönséges szobáit elfoglalhatja s megkezdheti foglalkozását.

— Igen? viszonzá ő, azt hiszitek, hogy el lehet kezdeni az iskolát anélkül, hogy előbb egy jó lakomával felavatnók?

— Erről is gondoskodva van. A vendégek már együtt vannak, az asztal megterítve s a szakácsnő csak parancsát várja.

Ki így szólt, nem volt más, mint Gerrits Luiza; szavait barátságos mosolylyal kísérte, aztán gyorsan

elsietett a konyhába, hol a sokféle pattogás, forrás, perczegés nagyszerű lakomára engedett következtetni.

A meghívottak csakhamar asztalnál ültek. Vidor családi ünnepélyek s vigalmak sehol sem tartattak szebben és nemesebben, mint Belgium, Német-Alföld s Franciaország azon részében, mely az egykori Flandriát képezi és Chambraitól a Rajnáig terjed. A Luiza utasítása szerint megterített hosszú asztal, mely hófehér vászonnal volt beterítve, vakító fényes edényekkel megrakva, mindennemű ételektől gőzölgött s melyet vidor társaság koszoruzott, a legmogorvábbat is örömmre szölitotta s a jóllakottban ismét fölkelte volna az étvágyat. Most azonban az asztalnál senki sem volt szomorú vagy étvágytalan, s alig mondták el régi jó szokás szerint az áldás-imát, megkezdődött a vidám lakoma: a tálak, tányérok, palaczkok és üvegek csörögtek-zörögtek, körben jártak, megteltek s kiürültek. Luiza, ki a mester jobbján ült, örködött a kiszolgálás pontosságá fölé s minden kérdést barátságos felelettel tudott viszonzni.

Végül a csemegefélékre került a sor. Ekkor egy halvány ifju kelt fel székéről és serlegét magasra emelve, így szólt: „A mi tisztelt mesterünk, Van-Swaanenburg egészségéért!“

Mindnyájan örömtelten kiáltottak fel.

Ekkor felállt a festő is, és így szólt: „Köszönöm, fiam! van azonban még egy más név is, mely megérdemli, hogy az enyém előtt említettessék. Tehát fel, az angyal egészségére! ki már tíz év óta terjeszt áldást

itt házamban; kedves gyámleányom egészségére: éljen Gerrits Luiza!"

— Eljen Gerrits Luiza! kiáltottak fel egyhangulag az étkezők.

— Azon naptól fogva, midőn ide jött, folytatá Van-Swaanenburg, senki sínes köztünk, kit ezen áldott teremtés szomorúságában nem vigasztalt, betegségében nem ápolt, vagy kibe kedvet s reményt nem öntött volna, ha kedvetlenül eldobá ecsetjét s megátkozta a művészetet, és saját képtelenségét! Aldom a napot, midőn atyja halála után, mint testvér, közénk jött és hallgatott szavamra, midőn így szóltam: Jöjj hozzánk s légy e háznak urnője! Ezen naptól fogva ismét takarékoság és boldogság jött szegény lakomba, honnét már rég eltávozott. S egyszer egy évben elmegy saját malmába, hogy számot vessen a molnárral, kinek azt átengedte; pedig ez unalmas és nyomasztó foglalkozás egy nőre nézve. Én még soha sem voltam kénytelen kemény szóval illetni őt, én, ki oly könnyen kigunyoltam mindenkit: éljen tehát a mi Luizánk!

— Igen, igen, éljen a mi Luizánk!

A mester egy titkos dévaj intéssel egy szép ifjura mutatott Luiza oldalánál s mosolyogva szólt:

— De csakhamar Luiza jelt ad, hogy keljek fel, s ha a tekintetes asszony parancsol, engedelmeskedni kell.

Luiza elpirulva tetette magát, mintha a konyhában végezni valója volna s a vendégek pajzán mosolya közt elhagyta a szobát. A mester által jelzett ifju elsápadt s Luiza nővére, Terézia, egy szép 16- vagy 17-éves leány, erőlködve ügykezett könyeit visszatartani. Van-Swaanenburg Gerrits Luizára és saját unokaöcsésére czélt, kik egymást titokban szerették.

Tíz hónappal előbb a mester így szólt unokaöcséséhez:

— Saturnin, te jó és becsületes ifju vagy s más egyéb nem hiányzik boldogságodból, mint egy derék nő: nemde úgy van? — Erre Saturnin válaszolá:

— Én már most is igen boldognak érzem magam, kedves nagybácsi! de tán egy nő még növelné boldogságomat.

— Jól van tehát! én adok neked nőt, kit azonban egész életeden át kell tisztelned s kit bizonyára nem nyernél el, ha husz évvel fiatalabb volnék, ez Gerrits Luiza!

— Istenemre, bácsi! ez dicső egy gondolat, csodálkozom rajta, hogy magam nem jöttem rá. Házam általa a legjobb kormányzatnak fog örvendeni egész Leydenben s posztógyáram a legderekabb és legszorgalmasabb könyvvívót nyeri majd benne. Bácsi! s aztán hát mikor történhetik meg a menyekző?

— Mikor lesz a menyekző? Azt hiszed, hogy oly könnyen megy? Lám, ezen nyers flammandi azt hiszi, hogy csak Luiza élé kell állnia, s ez a legalázatosabb térdbókot fogja előtte csinálni és azt fogja mondani: Oh, ez mégis nagy kiténtetés a posztógyáros urtól! —

Egy év múlva tarthatsz vele menyekzőt, ha kegyét megnyered.

Luiza ép oly kevéssé gondolt ezen egybekelésre, mint Saturnin; a mint azonban Luiza gyámtyja szándékát megtudta s azt is belátta, hogy Saturnin szive feléje hajlik, őszintén bizott meg Saturninban, mint oly férfiuban, kit maga Isten jelölt ki élettársul számára. Daczára, hogy az ifju nem birt kitünő tulajdonokkal, de mivel józanéletű és becsületes volt, megérdemelte a leány szerelmét és hajlamát, azon hajlamot, mely naponkint növekedett, s oly szerelemmé nőtte ki magát, mely csak azon hajadon lelkében honol, kinek szive más férfiúért még nem dobogott.

A menyekző ideje közelgett s Luiza már előre átengedte magát a boldog jövő iránti édes reménynek: ekkor visszatért ifjabb nővére, Terézia Brüsselből, hová egy gazdag öreg nagynénje vitte el őt, azon ígérettel, hogy gazdagságát Gerrits Jakab gyermekeinek fogja hagyni, ha ezen unokahuga nem hagyja el őt többé. — Most meghalt a nagynéne, Teréz befogta szemeit és elhagyta Brüsselt, hogy Leydenben nővérénél lakjék. — Ekkor meglátta őt Saturnin s megszerette.

Hasztalan tett Saturnin önmagának ilyenén hűtlen viselete miatt szemrehányásokat, hasztalan ügykezett hatalmas szenvedélyét, mely őt hatalmában tartá, leküzdeni.

Egy napon Saturnin, Teréz kezét, ki maga sem vonakodott, hevesen a magáéhoz szorítá: Teréz a naptól nem merészelt Saturninra nézni; Saturninra nézve pedig e naptól fogva valódi kín volt arája közelében lenni. Luiza nem táplált gyanut nővére ellen, ő átengedte magát reményének, anélkül, hogy sejtette volna a csapást, mely reá várakozott.

Miután Luiza a konyhát, hol semmi dolga sem volt, elhagyta, szobájába ment, hogy belső izgatottságát lecsillapítsa s azután a kertbe. Bejárta a hosszú utakat, melyekre a telt hold szende fényét lövelte. Most Luiza egy nagy tölgy alatt állott meg, mely őt azon fákra emlékezteté, melyek gyermekkori házakat árnyalák be, hol anyja meghalt. Eszrevétlenül ezer gyászos emlék vonult át lelkén: úgy tetszett neki, mintha ismét halanál haldokló anyja végső szavait; azt vélte, hogy látja a szomorú s meglegedett pillantást, melyet anyja vetett rá, midőn először nyilvánítá magát kis nővérei anyjának; úgy tetszett neki, mintha ezen pillantás egy új áldozatot kívánna tőle azon árvák javára, kik gondjaira bizattak. Egy fájdalmas érzet szorongatá kebelét, mintha valamely erőszakos kéz nyulna rombolólag boldog jövőjébe. — Sietve visszatért a házba; mialatt egy homályos hosszú folyosón átsuhant, két hangot hallott, mely halkán beszélt egymással. Megállapodott: ezek Saturnin és Teréz voltak.

— Én megtartom ígéreteimet, melyet Luizának tettem, mondá Saturnin, de ez halálom lesz. Teréz! el kell válnunk, élj boldogul!

Teréz keserű könyeket sirt Saturnin karjai közt.

(Folytatása következik.)

A nép között divatozó gyógymódok.

(Folytatás.)

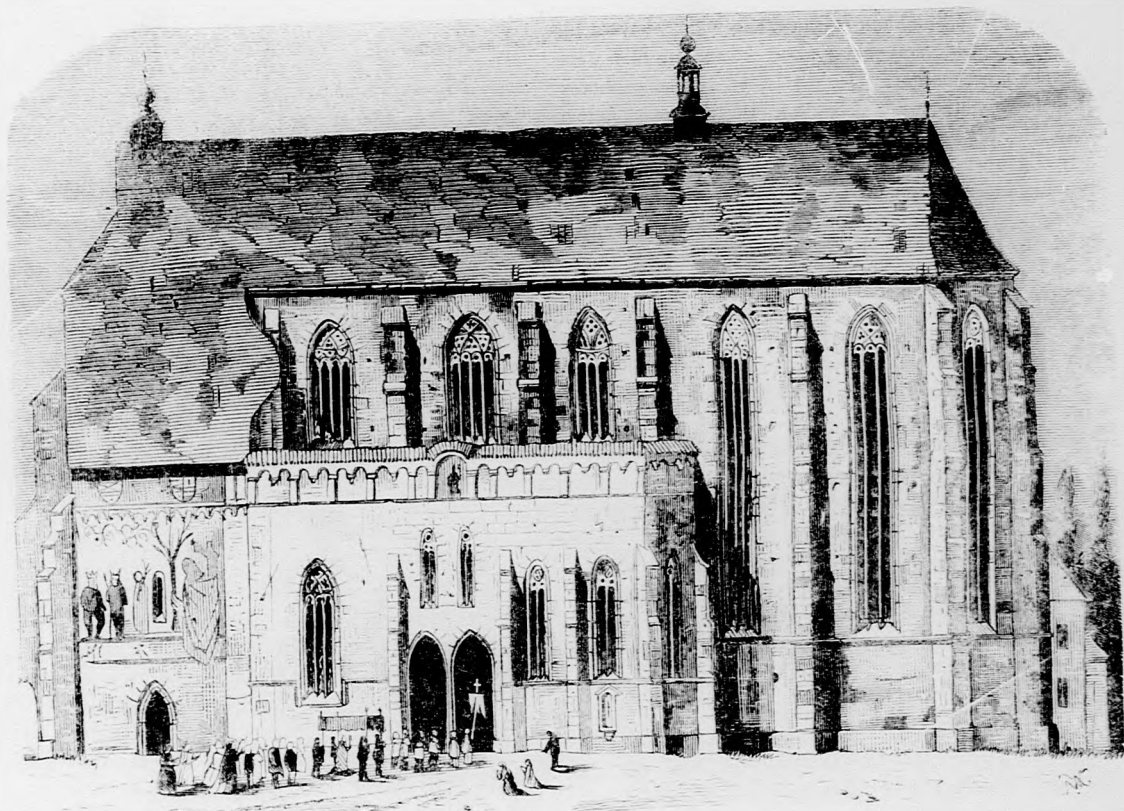
II.

Bámulatos, hogy a népben meggyökerezett nézetek és vélemények mily szívósan fön szokták magukat tartani. E szívósággal különösen a nép között szokásos gyógymódoknál találkozunk.

A távol régiségbe megy vissza azon hit, hogy a kóranyagokat a testből leginkább ugynevezett „hashajtó“ szerek által lehet eltávolítani. Ide tartoznak mind a „vértisztító“ gyógymódok. Például valamely fiatal leánynak arcz-színe nem tiszta, kiütései vannak; azonnal azt mondják: nem tiszta a vére;

esetben a legnagyobb bajt is elő szokta idézni; minélfogva az aloe használatánál a legnagyobb ovatosság szükséges; tehát csak értelmes orvos rendelése folytán használandó. E gyógyszer hosszabb vagy czélszerűtlen használata nagyon káros következményeket von maga után, melyek gyakran csak nagyobb időköz után állanak be, és a baj okát a beteggel nem is gyantitják.

A aloe első használata után a beteg rendszeren jobban érzi magát, a legjobb reménnyel telik el; és nem gyantítja, hogy

Bártfai szentegyház.

(L. Vegyesek.)

vértisztító theát kell innia vagy keserű söt bevennie. A parasztnak fekélyes kiütései vannak, vagy aranyérben, hideglelésben szenved; mindannyinak „vértisztító“ pillulát, port, cseppeket stb. kell bevennie. Így megy ez az egész életen keresztül.

Tekintsük sorba a főorvosságokat, melyeket a nép „vértisztítónak“ szokott használni.

Főszerepet visz az aloe. Ez az emberi testben nagyon különböző hatásokat szokott előidézni a mennyiség szerint, melyben azt valaki beveszi, és a testalkat szerint, melylyel valaki bír. Kis adagokban erősít, előmozdítja a nyálka és epe elválasztását, és hatályosabbá teszi az emésztést. Nagyobb adagokban tisztító szer. Ezek mindenesetre hasznos tulajdonságok, melyek sokféle betegségben jól hathatnak; csak hogy számos

ezen orvosság hosszabb használata újabb betegséget rak le belsejébe. Hónapok, sőt évek után oly kórtünetek állanak be, melyeket az orvos nem is tud magának megmagyarázni, ha nincs arról tudomása, hogy a beteg azelőtt sok aloét vett be. Ezen bajok leginkább az ugynevezett „arany-érben“ nyilatkoznak, mely még oly embereknel is mutatkozik, kiknek arcz semmi hajlamuk nem volt.

Tudjuk, hogy az aranyérrel járó bajok nagyon elágazók. Egyiknél a vértolulás a test egyik, a másiknál más részében kezd hatalmasan nyilatkozni. E vértolulást nagyon előmozdítja az aloe gyakori használata. Azért értelmes orvos rendelete nélkül aloét egykönnyen ne használjunk.

Az orvosok tiltják az aloe használatát a következő ese-

tekben: nagy vérbőségnél, gyuladási tüneteknél, lázagnál, vérfolyásoknál, fájdalmas és megrekedt aranyeres bántalmakban, a belek rendetlen működésénél, gyöngye ifjaknál és elerőtlenedett öregeknél, általában minden nöbetegségben stb. Több esetben az aloe használata hirtelen halált von maga után. Tudok esetet, hogy váltólázban egy parasztember $\frac{1}{2}$ lat aloét vett be, és másnap meghalt bélgyulladásban; egy fiatal leány pedig az aloe bevétele után nagy vérvesztés folytán halt meg.

Részletesen szölvünk az aloéről, mert a hatás, melyet a testre gyakorol, többé-kevésbé hasonlít azon hatásokhoz, melyeket általában az ugynevezett „vértisztító szerek“ elő szoktak idézni. T. i. minden hashajtó szer az izgatás által a bélesatorna nyálkahártyáiban katarrhust idéz elő; ez pedig magában körállapot. Ezen izgatás folytán elgyöngülés, kimerültség, lomha emésztés szokott beállani. A hashajtó szerekben rendszeren hatalmas adag aloe foglaltatik.

A vértisztító pillulákban és porokban nagy szerepet játszik a jalappa-gyökér, melynek gyakori használata ellen szintén óva intjük a közönséget. A legkedveltebb vértisztító szerekhez tartoznak a glauber- és keserűs. De ezek sem hatnak jótékonyan a testre. Még a legjobb esetben is rontólag hatnak az emésztésre. Ugyanez áll a Rhicinus-olajról, sőt a rhebarbaráról is. Mindig meg kellene gondolni, hogy ezen erőszakosan működő szerek mindig káros következményeket vonnak maguk után, minő a székrekedés, mely annál makacsabb, minél erősebb volt a tisztító szer.

Az említettekén kívül még számtalan „vértisztító“ házi-szert szoktak használni, melyek által sok élet elpusztul vagy legalább is elsatnyul. Az oly szerenesetlen ember, ki minduntalan ily erős szerektől vár orvoslást, idővel maga egy élő patikáros lesz.

Legyünk meggyőződve, hogy mindenikünk az értelmes orvosban jóakaró baráttal bír, kinek nem kell előbb a sötétben tapogatózni, hanem a bajt gyorsan és biztosan fölismeri, és annak eltávolítására a legezészerűbb szereket rendel. Ha az orvosnak engedelmességekünk, pénz az oly orvos-szerekre kell adnunk, melyektől a legjobb kilátással legtöbb sikert remélhetünk. Hogy ily uton a legbiztosabban nyerhetjük vissza egészségünket, és amellet ez a legolesőbb gyógyítási mód, józanul senki kétségbe nem vonhatja.

(Folytatása következik.)

Világító-torony a keresztény élet tengerén.

Augusztus.

Oly mérvben gyarapulunk az Isten szeretetében, mint a milyenben törekszünk a felebaráti szeretetben előhaladni.

A ki úgy szereti felebarátját, a mint kell, az úgy él e földön, mintha mennyekben volna, t. i. folytonos örömben és a legnagyobb békében.

Mit sem kedvesebben, mit sem ohajt az ember epedőbben, mit sem bír hasznosabban, mint azt, mit Dávid e szavakkal fejezett ki: „Óh, mily jó és mily kedves együtt lakni, testvérek!“

A hol az „enyém s tied“ kérdése forog fön, ott mindenféle versengések s az egyenetlenkedés sok alkalma mutatkoznak, az ismerősök úgy, mint az atyafiak között; hol ellenben e kérdés nem létezik, ott biztosabb a béke és szent az egység.

A felebaráti szeretet megtartása által méltóvá teszed magad annak látására, kit még nem látsz; épen ez által tisztítod meg szemedet az Isten szemléletére.

A lelkismeret házi és megvesztegethetlen bíró.

El nem lágyuló vádlól tűnik fel mindig a lelkismeret.

Minden gyötrelmek legnagyobbika a bűnökkel szennyezett lelkismeret.

Mindenekelőtt kettőre van szüksége az emberek: jó lelkismeretre és jó hírnévre; az elsőre az Isten, s a másodikra a felebarát miatt.

Mindannál, a mit mond az ember, mindig a bensőnek esendjébe kell vonulni s a benső bizonyítékokat és bírót kérdeni meg.

Oly lelkismeret tesz boldoggá, mely a viszontagságok idején a jó eselekedetekre emlékeztet.

A mindig vágyakodók gond- és aggodalom-teljesek; először, hogy azt megnyerjék, a mijök nincs, és ha már azt bírják, azután azért, hogy el ne veszítsék.

Az hagyott el mindent, ki a valamivel bírás akarátát elhagyta.

Az apostolok teljes akarattal lemondtak a világ gazdagságairól, nem törődven a mulandókkal.

Az hagyott el sokat, a ki mit sem tartott meg a maga részére.

Sokat hagyott az el, a ki mindent, ha még oly kevés volt is az, elhagyott.

A ki az elhagyottal az erre való kívánságot is elhagyta, az sokat hagyott el.

Nincs e földön oly ember, kinek ne volna valamije, mit elhagyhatna.

Vágyakodásunk forrása a kísérteteknek.

Az, a ki kívánságain uralkodni nem tud, hasonlít oly emberhez, ki a közelgő ló által elragadtatva, tova hurezoltatik, megsebesítettik és széttépetik.

A ki álmait elbeszéli, az ébren van, s a ki hibáit elismeri, ezáltal egészségéről tanuskodik.

Karcsu Arzén.

HETI KRÓNKA.

Pest, július 28.

(—ss—) Rómából értesítenek, miszerint a lapok hírei daczára ő szentsége a pápa a legjobb egészségnek örvend, rendszeren megteszi sétáját a Vatican kertjében. — De ő szentsége szívét nagyon meghatotta leghivebb szolgálói egyikének elvesz-

tése, mert Msgr. Bruti, a pápai kamarások decánja, éltének 78-ik évében jul. hó 15-én meghalt. — Ugyanaznap a francia követ kegyeskedett a szentatya több mint másfélórai kihallgatáson fogadni.

Franciaország. A pápa világi hatalmára vonat-

közö kérvények tárgyalásakor Thiers — a francia nemzetgyűlés július hó 23-diki ülésében — következőleg nyilatkozott: Nagyon sajnálja, hogy a kérdés elővetetett, mert ő nem változtatja meg előbbi nézeteit, melyszerint a nemzetiségi tanok következtében hagyott föl Franciaország hagyományos politikájával, és az európai egyensúly fentartásával; ez vitte be az országot az utóbbi szerencsétlenségekbe; ő hiába hangsúlyozta hajdan, hogy Olaszország egysége okvetlen Németország egységét vonandja maga után; a háboru politikáját többé követni nem szabad. Olaszországot egész Európa támogatja, iparkodni kell a hadsereg újjászervezésével, de nem egy újabb háboru miatt, hanem elővigyázatból, s azért, hogy Franciaországnak befolyást biztosítsanak. Rosz politika volna egy oly hatalmas szomszédot, minő Olaszország, elidegeníteni. Továbbá így nyilatkozott Thiers: ő a pápához nem intézett levelet, ő csak annyit mond, hogy a szentatyának Franciaország bármikor nyitva áll; a pápával kötött concordatum megkívánja a pápa függetlenségét, melynek védelme és fentartására minden lehető elkövetend.

— A Darboyer érekek emlékére rendezett gyászistentisztelet július 18-kán tartatott meg a párisi Notre-Dame székesegyházban. A gyászbeszédet Perraud oratorianus atya tartotta roppant néptömeg és tizenegy püspök jelenlétében. Ez utóbbiak a következők voltak: a pápai nuncius, a sensi és algiri érsekek, a beauvaisi, chartresi, troyesi, chalonsi, angersi, orléansi, surai és buqueti püspökök.

— Franciaország mindenáron ohajt mielőbb szabadulni a porosz vendégektől. — Egy berlini távsürgöny szerint — Franciaország kijelentette volna, hogy hajlandó a decemberben lejáró váltókból már most egy milliárdot kifizetni, hogy ekkép a megszálló porosz csapatok kevesbitése által ezek élelmezési költségét megtakaríthassa. — A német szövetség kormánya ezen ajánlatot kedvezően fogadta.

— Mibe került a párisi commune? Francia lapok szerint az egész összeg 866,000,000 frankra rug. Csak a commune kiadásai kerek számban 56,000,000 frankot tesznek, a kereskedelem és az ipar veszteségei 200,000,000 frankra becsültek, a hamuvá égetett középületek és a ledöntött emlékek 114,000,000 frankot képviseltek, az egészen vagy csak részben leégett házak 112,000,000 frankra tételnek.

— Két domokosrendi atyát, névszerint Jouin és Mercier urakat a lille-i zárdából, a francia kormány a leghizelgőbb kitüntetésben részesítette. A kormány egy rendelettel őket a beesületrend középkeresztésivé nevezte ki. Mint az éjszaki hadsereg önkényes alamizsnásai az egész hadmenet különféle korszakaiban követték a csapatokat és minden körülmény közt a leghősiesb önfeláldozást tanusítottak. Látták őket a legsűrűbb golyózápor között, mint emelték fel a sebesülteket, bekötözték a sebeket, s az égi vigasz minden nemével bátoríták a esüggedőket. Kötelességeik teljesítésében ők is megsebesültek.

— Ha valaha kitüntetés megérdemelt volt, ugy e jámbor szerzetesek, kik erre igényt nem tartva, lelkismeretök parancsolta kötelességeiknek híven megfeleltek, — bizonyára megérdemelték. Talán soha ember nem áhitozott oly kevésse kitüntetés után, mint e jámbor szerzetesek. És a francia kormány helyesen tette, midőn e kitüntetéssel kifejezte elismerését a valódi érdem iránt. Ez hódolat egyszersmind azon vallás iránt, mely oly embereket mutat fel, kik — daezára azon számos rágalom- és sértésnek, melylyel őket uton-utfélen illetik — félelem és esüggedés nélkül teljesítik kötelességeiket, melyre vállalkoztak.

Vegyések.

A mai számunkban közölt diszes bártfai templom egykor cistercita apátsági egyház volt, és valószínűleg a 14-dik század közepe táján, Nagy Lajos király idejében épült. A szép templom a város piacának éjszaki oldalát foglalja el.

— A halandóság Európában. — A halandóság Európa nagy városaiban az idén igen jelentékeny számokban szerepel. Így például: Londonban minden ezer emberre esik 61 haláleset, Berlinben 47, Nápolyban 34, Bécsben 31, Liverpoolban 29, Brüsszelben 29, Párisban 22 haláleset. Ezen összehasonlító számokból láthatni, hogy a halandóság Londonban és Berlinben legnagyobb, míg Párisban egész váratlanul legkisebb. — London és Berlin szokatlan nagy halandósági számarányát az ott uralkodó ragályok idézték elő; Nápolyban a cholera ragad el jelentékeny számú áldozatokat; míg Párisban ez idő szerint sem valami veszélyes járvány, sem ragály nem uralkodik.

Rövid hírek.

— József főherceg a margitszigeti gyógyforrás jóvedelmét a magyar gazdasszonyok egylete árváinak adományozta. E kegyeletes tettének ismét egy szép eredményét kell regisztrálnunk: e hó 26-kán nyitattott meg a július 4-kén kitett gyűjtő-persely, s abban a rézpénzen kívül 1 ötförintos, 9 egyforintos bankjegy és 355 darab tizkrajzáros találatott, együtt 153 fjt, mely összeg a takarékpénztárba tétellett le. A Margitsziget látogatóinak legyen ezért köszönet mondvá az árvák nevében.

— Karolina Augustia esászárné ő felsége a mondsee-i (Felső-Ausztriában) kisedővodának és női ipartanódnak 500 fjtot kegyeskedett ajándékozni.

— Sarolta mexikói esászárné, a szerencsétlenül járt Miksa esászár özvegye, végső feloszlásnak indult. Július 25. és 26. a esászárné halálhíre nagyon el volt terjedve Brüsszelben. Újabb értesülések szerint azonban a esászárné nem halt meg, de orvosai az agyszélhűdés bekövetkeztétől tartanak, mi aligha nem lesz döntő befolyással évek óta anélkül is megingatott egészségére.

— Haynald Lajos, a jétékonyságban kifogyhatatlan kalocsai érsek ur ő nagyméltósága legújában ismét 800 fjtot adott a szécsényi iskolára, melyre már ezelőtt is tetemes összeget fordított.

— Nmlgu Fogarassy Mihály erdélyi püspök az alsó-tömösi kápolna-torony fődésére saját pénztárából 50 fjtot adományozott.

— Schaguna András gör. keleti érsek 25-éves püspöki jubilaumát szept. 2-kán fényesen fogják megünnepelni Nagyszébenben.

— Főt. Kovács Zsigmond pécsi megyés-püspök ő mlga a nagykanizsai főgymnasium alapítványi tőkénének gyarapítására 200 forinttal járulni méltóztatott. — Ugyane ezéla főt. Szabó Imre szombathelyi püspök ő mlga szintén 50 forintot küldött. (Zala-Somogyi Közl.)

— Értesítés. A pécsi napüveldei Szent-Pál-Társulat tisztelettel tudatja az érdekeltekkel, s illetőleg a többi honi papnöveldék önképző-iskoláival, hogy Stolz Alán tudós »Witternugen der Seele« című jeles munkájának fordítási jogát a nagynevű szerzőtől kinyervén, külreható működése tárgyau a jövő tanévre e munka magyarítását választá. — Pécs, 1871. július 20.

Haragó Ferencz, sz.-pál-társulati elnök.

— A budai polgári lövész-egylet a magyar országos lövész-egyletnek aug. hó 19-iki alakuló közgyűlése alkalmából a király és a koronaherezeg születésnapja ünnepelésére s az egylet 100-éves fennállása ünnepélyére dísz-királydíj-lövészetet rendez. Augusztus 17-kén lesz az üdvözlő és ismerkedési estély a budai Frohner-söresarnokban, — 18-kán, mint ő felsége születésnapján, a díszlövészet megnyitása, melynél Érez-hegyi, budai fő-lövész-mester, tart üdvözlő beszédet. Este társas estély a lövöldében. Másnap lövészet és az alakuló közgyűlés megtartása. 20-kán, azaz szent István napján, az országos ünnep miatt, a lövölde zárva marad. A lövész-ünnepély aug. 23-án este ér véget, mikor a díjak kiosztatnak s bucsuestély lesz a lövöldében. A fődíj 100 ezüst forint. A lövész-egylet már kiadta az ünnepély programját s a részletes leírást, hogy az illető tagok magukat tájékozthassák.

— Halálozás. A győri székesegyházi káptalan szomorodott szívvel jelenti szeretett kartársok, fűsztelendő Fábrián István szent Pál apostolról címzett nyír-páli prépost, székesegyházi kanonok, főesperes, a püspöki nagyobb papnövelde igazgatója, a pesti magy. és helsingsforsi finn tudományos akadémia levelező tagja és zsinati vizsgálónak, s szentszéki ülnöknek a haldoklók szentségeinek ájtatos felvétele után életének 62. évében, végelgyöngülés következtében f. évi július hó 19-én éji 10 órakor történt gyásos kimúltát. A boldogultnak hülttetemei pénteken, július hó 21-én délutáni 6 órakor a székesegyházi sírboltban tétettek nyugalomra; az engesztelő szent mise-áldozatok pedig szombaton, jul. hó 22-kén délelőtti 9 órakor a győri székesegyházban mutattattak be az egek Urának. — Az örök világosság fényeskedjék neki!

— Az Esztergamban kormányilag rendezett póttanítás az érseki képezdében aug. 3-án veszi kezdetét és szept. 13-ig tart; az ügyvezetésnek Majer István régi nevelész nyeretett meg.

— A Vezuv kitérései napról-napra mindinkább veszélyeztetik a környéket. Nápolyból szabad szemmel is kivethetni több ujonképződött torkolatot, melyek a füstöt és lávát ontják.

— 648 ember elégett. A „Hertha“ nevű porosz corvette Kelet-Ázsiából a következő tudósítást hozza: Shangai, máj. 19. Néhány nap előtt egy, kivándorlókkal megrakott hajó, a „Don Juan“, a szárazföldtől 50 tengeri mérföldnyire meggyuladt. A hajón levő 650 chinai közül csak kettő, a 35 tagból álló legénység azonban egészen megmenekült.

— Hivatalos kimutatások szerint a múlt esztendőben a magyarországi dohány-tözsökben összesen 1905 mázsa burnót, 203,617 mázsa különféle pipadohányt és 370,724,600 darab szivart adtak el.

— Beküldettek szerkesztőségünkhöz a következő munkák: 1) „Mária Védelme.“ Németből fordítá Viniss Ferenc sárbogárd-tinódi, jelenleg esőri plébános. A esinösen kiállított, igen épületes munka kapható Csóron, Fehér megyében a szerzőnél. Egy péld. 50 kr. — 2) Katholikus Iskola kérdés tekintettel korunk s hazánkra. A pesti magy. kir. egyetem hitani kara által a Horváth-féle alapítványból jutalmazott munka. Irta Haragó József pécsm. áldozár s szalatnaki pléb. Nagy Sr. 311 l. E munkát ajánlja maga a czim, mert az iskolakérdés bizonyára minden gondolkozó főt érdekel. Ára nincs kitéve. Megrendelhető szerzőnél, Szébeny, utolsó posta: Mohács.

Hasznos tudnivalók a mindennapi életből.

Méhek etetése.

Franciaországban és Svájcban újabb időben igen jó eredménnyel malátacukorral etetik a méhet. E czukor szirupnemű, meglehetősen átlátszó, nagyon hasonlít a mézhez, s a méhek igen szeretik. — Ezen etetés előnyei világosak, mintán a malátacukor igen olcsó.

A kávé javítása Liebig szerint.

Az illat elpárolgását azzal lehet akadályozni, ha pörkölés után, mielőtt a kávé dobozba tétetnék, finom sárga czukrot hintünk rá. Egy font kávéhoz elegendő egy lat czukor. Erős rázás és kavarással által a czukor a kávészemeket a légre nézve áthatlan vékony réteggel vonja be.

Tapasztalatok a burgonyák körül.

Betegségek leginkább oly burgonyafajoknál mutatkoznak, melyeknek vékony, sárga héjak van, és sok bennük a keményítő-liszt, míg a vörös fajták vastag, érdes héjjal a betegségtől rendesen mentek maradnak. A tapasztalás azt is tanítja, hogy azon burgonyák, melyekben igen sok a keményítő-liszt, nem mindig a legjobb ízűek. A csiraszemek nagyvonta és mély fekvése termékeny fajtára mutat. Élelemre szánt burgonyát legjobb sovány, az ültetésre szántakat kövér földben tenyészteni. Ha kevéssel az ültetés előtt a föld trágyáztatik, a burgonya könnyen koszt kap. Igen előnyös a kettős szántás.

Költöketrecek szárnyasok számára.

A gondos gazda a szárnyasok számára költöketreceket készítet; ezek valamivel nagyobbak, mint az ebek ketrecekéi, jól bezárható ajtóval vannak ellátva, a tető pedig levehető, hogy a ketrecek tisztán lehessen tartani. E ketrecek ezélja a tyukoknak és kacsáknak költés alatt lehetőleg zavartalan menhelyt nyújtani, s a esibéket és kis kacsákat éj idején patkányok s más ártó állatok ellen megvédeni. Az apró szárnyasok nagyon könnyen hozzászoknak az ily ketrecekhez.

A savanyított ugorok megpenészedése ellen.

A gazdasszonyok igen jól tudják, hogy a savanyított ugorok gyakran megpenészednek, de nem mindig tudják e bajt eltávolítani. A savanyított ugorok penészedése elleni biztos szer abban áll, hogy egy zacskóba két lat fekete mustárt teszünk s az ugorok közé bocsátjuk, melyek üdék és a penésztől mentek maradnak.

Hogyan lehet a kukoricza-vetéseket a varjuk ellen megvédeni?

Mintán a kukoricza el van vetve, rézsut a kukoriczaföldön 60—60 lábnyi távolságban vastag fehér pamutfonalat huzunk. Ezt a föld fölött mintegy két lábnyi magasságban karókhöz kell erősíteni, s ha a föld nagyobb kiterjedésű, közben a fonalat szintén karók által kell támogatni. A varjuk nem mernek a fehér fonalak közé szállani, s így a vetemény legalább a varjuktól nem szenved kárt. A földek ekképi megvédeése nem is kerül nagy költségbe.

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lövész utca 11. sz.) — Felelős szerkesztő: Füssy Tamás.

Pesten, nyomtatott az „Athenaeum“ nyomdájában 1871. (Barátok tere 7-dik szám)

Füssy Tamás